

**UNISTUSTE TÄITUMISE
VÕIMALIKKUSEST
MATHIAS ENARDI ROMAANI
„VARASTE TÄNAV”
(VARRAK, 2016) PÕHJAL**

RÄNDETEEMALINE TUNNIKAVA

UNISTUSTE TÄITUMISE VÕIMALIKKUSEST MATHIAS ENARDI ROMAANI „VARASTE TÄNAV“ (VARRAK, 2016) PÕHJAL

Tunnikava autor: Tiina Pluum

Vanuseaste	Gümnaasium
Ainelõiming	<ul style="list-style-type: none">- Kirjandus, V kursus „20. sajandi kirjandus“- Praktiline eesti keel I, II ja III- Ühiskonnaõpetus, I kursus- Ühiskonnaõpetus, II kursus- Geograafia, I kursus „Rahvastik ja majandus“
Õpitulemused	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none">- näeb ilukirjanduse vahendusel 21. sajandi noore araablase mõttemaailma;- arendab empaatiat teistsuguse kultuuritausta ning elusaatusega kaaslaste suhtes;- märkab 21. sajandi probleeme ning arutleb võimalike lahenduste üle.
Kestliku arengu eesmärgid	<p>10. eesmärk: vähendada ebavõrdsust riikide sees ja riikide vahel</p> <p>16. eesmärk: toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi säästva arengu saavutamiseks</p>
Tunni pikkus	90 min (õpetaja valib ühe kahest välja pakutud tunnikavast)
Meetodid	<ul style="list-style-type: none">- Arutelu paarilistega- Sotsiaalse aatomi joonistamine romaanitegelase kohta või peategelase teekonna kaardistamine- Arutelu rühmas- Vabakirjutamine- Vestlusring
Õppevahendid tunni läbiviimiseks	<ul style="list-style-type: none">- Roman „Varaste tänav“- Projektor- Slaidid- Võimalus laudu liigutada rühmatöök mugavasse asendisse- Võimalusel rühmatöö protokollimiseks üks sülearvuti

VARIANT 1

Sissejuhatus (15 min)

- ▶ Näidake õpilastele küsimusi slaidil ja paluge paar minutit nende peale mõelda.
- ▶ Paluge õpilastel leida paariline ja jagada, mida peab noor oluliseks, et oma unistusteni jõuda (mis on tarvilikud tingimused?).
 1. Millest Sa unistad? Mis on Sulle praegu tähtis? Kuidas Sa tahad end tunda viie aasta pärast? Mida Sa vajad selleks, et oma unistusi ellu viia?
 2. Leia paariline. Jaga paarilisega, mida pead oluliseks, et oma unistusteni jõuda.
 3. Leidke teine paar. Arutlege koos, mis on tänapäeva eesti noortele oluline, millest nad unistavad ja kuidas unistuste nimel tegutsevad.

Sisutegevus

Individaalne töö tekstiga ja jagamine grupis (15•15 min)

- ▶ Suunake õpilased analüüsima romaani ühe tegelase suhteid. Õpilased töötavad esialgu üksinda, hiljem jagavad mõeldut ja kirjapandut grupikaaslastega.
- ▶ Juhtnõõrid õpilastele:
 - Vali romaanist üks tegelane, kelle suhtumisi ja suhteid lähemalt uurid.
 - Joonista valgele lehele tema sotsiaalne aatom ehk suhete võrgustik.
 1. Kirjuta lehe keskele valitud tegelase nimi (nt Lakhdar).
 2. Kanna lehele tegelased, kes valitud tegelast moel või teisel mõjutavad. Vali neile sobiv kaugus ja koht.
 3. Ühenda tegelased joontega ja kirjuta joontele, milliseid omadusi nad teineteises esile toovad.
 4. Lisa võrgustikku ka kohti, tegevusi või asju, mis on valitud tegelase jaoks olulised.
 - Tutvusta skeemi 4–6-liikmelises rühmas.
 - Tooge ühiselt välja 2–3 tähelepanekut, mis suhtevõrgustikust ilmneb.

Arutelu klassis (10 min)

- ▶ Juhtige arutelu, kus rühmade esindajad toovad välja, mida nad jooniseid tehes ja analüüsides märkasid: mis või kes on valitud tegelasele oluline ja mil moel tema hoiakuid või käitumist mõjutab.

**Kokkuvõte
(20•15 min)**

- ▶ Lugege ette katkend Tõnu Õnnepalu romaanist „Valede kataloog. Inglise aed“. Tekst on õpilastele nähtav ka slaidil.

„Varaste tänava“ Lakhdar on unistaja. Eks autor ole ta enda pealt kirjutanud, nagu ikka. Lakhdar loeb raamatuid, unistab. Ja et see on romaan, siis tema unistused ka täituvad, küll imelikul viisil. Tõsi, elus nad täituvad ka vahel. Eriti imelikul viisil. Lõppude lõpuks on kõik mu vähegi tõsised ja konkreetsed unistused täide läinud. „Tõsine“ ja „konkreetne“ on unistuse jaoks muidugi head epiteedid, aga nii on – unistada võib üldiselt ja unistada võib konkreetselt; konkreetsed, piiritletud kujutelmad, kui nad on küllalt intensiivsed (seda ei saa teha tahtlikult), kipuvad täituma. Võib-olla on see see, et me tegelikult ikkagi teame oma elu. Mis ta on ja mis meid ootab. Teame, aga ei usu, sest see kõik ei ole väga tõenäoline. Me näeme ette, ise seda kunagi teadmata. Me näeme läbi. Ajast läbi. Need ongi intensiivsed, konkreetsed unistused. Pärast, kui nad on täitunud, tulevad nad meelde. Jah, ma kunagi unistasin täpselt sellest. Ja mis teha täitunud unistusega? Tühjendada. Nagu ööpott.“ (lk 152)

Õpetaja palub õpilastel 20 minuti jooksul kirja panna mõtted teemal „Mis mind ja Lakhdari seob?“.

- ▶ Juhend õpilastele:
 - Pane kirja mõtted teemal „Mis mind ja Lakhdari seob?“.
 - Mõttele unistustele, kogemustele, tunnetele, tujudele, muististele, lootustele, sisemonoloogile, läbisaamisele iseendaga, vanematega, vastassooga, eakaalastega; uskumustele. Lase mõtetel vabalt liikuda. Pane kirja kõik seosed, mis pähe tulevad.
- ▶ Tundi lõpetavas vestlusringis jagavad õpilased vabakirjutusest ühte mõtet, lauset või tunnet.

VARIANT 2

Tunni eesmärk

- ▶ Märgata romaanitarkuse abil 21. sajandi maailma ja inimesi räsivaid probleeme,
- ▶ Arutleda probleemide põhjuste ja tagajärgede üle.

Sissejuhatus (20 min)

- ▶ Kuulake koos õpilastega romaani tõlkija Heli Alliku mõtteid tõlkimisprotsessist: <https://kultuur.err.ee/316053/kirjanduspreemia-nominent-heli-allik-terrorismini-ei-vii-mitte-usk-vaid-usu-puudumine>
- ▶ Suunake õpilased jagama paarilisega muljeid romaani lugemisest ning arutlema selle üle, miks tuleks maailmakirjandust tõlkida eesti keelde. Paluge õpilastel jagada paarilisega M. Enardi romaani lugemismuljet. Mis Sind romaanis puudutas, mis Sulle korda läks?
- Kas ja miks on eesti kultuuri jaoks oluline, et lugejail oleks võimalik eesti keeles lugeda värsket maailmakirjandust?

Sisutegevus

Töö tekstiga ja arutelu grupis (30 min)

- ▶ Paluge õpilastel jaguneda 4–5-liikmelistesse gruppidesse. Grupis palutakse õpilastel endi seast valida protokollija, kes teeb arutelu käigus märkmeid ja peegeldab grupiliikmetele räägitut, st teeb vahe- ja lõppkokkuvõtteid; arutelu juht, kelle ülesanne on jälgida, et kõik grupiliikmed saavad sõna, ning hoida arutelu fookust; lisaks veel visualiseerija, kelle ülesanne on lõpuni viia 1. punkt.
- ▶ Juhend õpilastele:
 - Kaardistage Lakhdari teekond. Leidke sobiv viis selle visualiseerimiseks. Otsige lisainfot geograafiliste paikade kohta.
 - Arutlege, milliste probleemidega peategelane eri kohtades kokku puutub. Kes või mis annab talle lootust?
 - Püüdke leida põhjendusi, miks kujunevad kahe lapsepõlvesõbra saatused erinevaks. Kuidas mõistate romaani lõppu?
- ▶ Grupiarutelu järel paluge igaühel individuaalselt süveneda romaani katkendisse ning vastata kirjalikult järgmistele küsimustele.

**Individuaalne töö
(20 min)**

- ▶ Loe teosest „Varaste tänav“ uuesti läbi lk 181–186. Pööra tähelepanu keelilistele vahenditele, sisule, karakteritele, kompositsioonile.
- ▶ Meenuta enda reisikogemusi. Millised kohad on Sind enim kõnetanud? Miks? Kuidas Sa sellest kohast kirjutaksid?
- ▶ Kas ja millal oled kogenud nurka surutuse tunnet? „*Kõik tundus olevat kaugel. Judit, lähemal kui kunagi varem, tundus olevat kaugel. Tanger oli kaugel. Meryem oli kaugel. Bassam oli kaugel; Jean-Fracois' sõdurid olid kaugel; Casanova oli kaugel, ma olin leidnud endale uue vangla, calle Robadorsi, kuhu end peita; sa ei pääse mitte ealeski suletud müüride seest välja. Elu oli kaugel.*“ („Varaste tänav“, lk 187)
- ▶ Miks ei ole Euroopa kõigi inimeste jaoks paik, kus end teostada?

**Kokkuvõte
(20 min)**

- ▶ Lugege ette katkend romaani tõlkija Heli Alliku artiklist „Kas merikarbid räägivad?“ (Looming 5/2014) Kas merikarbid räägivad? – Looming
 - „2012. aastal antud ühises intervjuus Amin Maaloufiga kirjeldab Enard Euroopat suletud masinavärgina, mille aluseks on majandus ja poliitika. Kuni asjad läksid hästi, võis see olla piisav. Nüüd on majandus ja poliitika mõlemad jõudnud oma võimaluste piirini. Ainus mõeldav lahendus on kultuuris nägu Teise poole pöörata.
„Sa oled suletud nagu merikarp. Ometi poleks sul raske end avada, üks imetilluke pragu, ja sinusse neelduks elu,“ ütleb Konstantinoopoli poeet Mesihhi sultani juurde rohkem kui sümboolset silda ehitama kutsutud Michelangelole. Enardi tegelased, kelle piirjooned moodustuvad maakaartidel, kutsuvad lugejat vahetama väliturismi sisemise vastu, enne kui on hilja. Ja paistab, et sõnum on õhus.“
- ▶ Paluge õpilastel 20 minuti jooksul kirja panna mõtted teemal „Enardi romaan aitas mul näha ...“.
- Lase mõtetel vabalt liikuda. Pane kirja kõik seosed, mis pähe tulevad.
- Jaga tundi lõpetavas vestlusringis vabakirjutusest üht mõtet, lauset või tunnet.

VÕI

- ▶ Lugege ette katkend Tõnu Õnnepalu romaanist „Valede kataloog. Inglise aed“ (EKSA, 2017)
 - „Eile, pühapäevase päikese käes maja ees tuulevarjus istudes lugesin „Varaste tänava“ lõpuni. See lõpp, või eel-lõpp leiab aset 2012. aasta „nördinute“ mässi ajal Barcelonas. Naljakas, need viie aasta tagused mässud on juba meelest läinud. Veel üks ära jäänud revolutsioon. Euroopa on alles liiga palju heaoluühiskond, et siin tõsiselt mässi korraldada. Liiga paljudel on veel liiga palju kaotada. Enard annab mõista, et midagi hirmsat ja suurt on tulemas, on juhtumas. Aga viis aastat on läinud ja midagi pole juhtunud, peale regulaarsete terrorirünnakute, segaste valimiste. Süsteem on jäänud paika ja töötab. Raha liigub. Vaesumise ja rikastumise perversne dünaamika on muutunud peatamatuks. Kunagise „kõigi maade proletaarlased, ühinege!“ on asendanud „kõigi maade raha, ühine!“. Ja ta ühineb. Kas natsidel ja kommunistidel oleks programm sellest loogikast väljumiseks? Ei ole, mitte mingit. Nad tooksid lihtsalt vaheldust, uut lootust võib-olla paljudele. Nad tooksid võib-olla mingisuguse kollapsi. Ja võib-olla oleks hea, kui paise katki torgataks, kui tal ei lastaks enam kasvada? Aga kas ma tahaksin kõike seda mäda vastu nägu saada? „Varaste tänav“ on hea romaan, klassikaliselt hea kaasaegne romaan. Tihe narratiiv, parasjagu põnevust, parasjagu eksootikat (ilma eksotismita), lugejale võõra keskkonna asjatundlik kujutamine. Tunne, et saab ka midagi teada. Aga kõige tähtsam on ikkagi see kaasaja südame tabamine, kõige põletavamad küsimused, mis praegu Euroopas on. Vaevalt nendest rääkimiseks on paremat vormi kui romaan.“ (lk 155–156)
- ▶ Paluge õpilastel 20 minuti jooksul kirja panna mõtted teemal „Euroopa kõige põletavamad küsimused“.
 - Lase mõtetel vabalt liikuda. Pane kirja kõik seosed, mis pähe tulevad.
 - Jaga tundi lõpetavas vestlusringis vabakirjutusest üht mõtet, lauset või tunnet.

KULTUURIMINISTEERIUM

Rändeteemalised tunnikavad on välja töötatud projekti „Jagatud teekonnad“ raames, mida kaasrahastavad Euroopa Komisjon, Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Eesti Kultuuriministeerium ja Eesti Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.